

यथोक्तं स्वस्वान्वेषणीयतयोक्तं देशमनतिक्रम्येत्यर्थः ॥ १ ॥ आकाशं वनगिर्यनादृतप्रदेशमित्यर्थः ॥ नदीदुर्गानिति नदीप्रवाहैर्गन्तुमशक्यादेशानदीदुर्गास्तान् ॥ २ ॥ ३ ॥
दिवसमित्यत्यंतसंयोगे द्वितीया ॥ धृताः उद्युक्ताः मेदिन्यां सर्वाधारभूतायां निसौकर्यार्थमिति भावः ॥ ४ ॥ तेषु देशेषु सर्वर्तुकानित्यसन्निहितसर्वर्तुयुक्तानतएव सदा सफलद्रु-
मान् सर्वेष्वहस्तु विचयनसमये समासाद्य कामंप्राप्य रजनीं रजन्यां शय्यां चक्रुः ॥ तादृशदृक्षवत्त्वं च देशस्य रामप्रसादात् ॥ ५ ॥ तदहः प्रस्थानदिवसं प्रथमं कृत्वा ॥

दर्शनार्थं तु वैदेह्याः सर्वतः कपिकुंजराः ॥ व्यादिष्टाः कपिराजेन यथोक्तं जग्मुरंजसा ॥ १ ॥ ते सरांसि सरित्कक्षानाकाशं नगराणि च ॥
नदीदुर्गास्तथा देशान्विचिन्वन्ति समंततः ॥ २ ॥ सुग्रीवेण समाख्याताः सर्वे वानरयूथपाः ॥ तत्र देशान्विचिन्वन्ति सशैलवनकाननान् ॥
॥ ३ ॥ विचित्य दिवसं सर्वे सीताधिगमने धृताः ॥ समायांति स्म मेदिन्यां निशाकालेषु वानराः ॥ ४ ॥ सर्वर्तुकांश्च देशेषु वानराः सफलद्रु-
मान् ॥ आसाद्य रजनीं शय्यां चक्रुः सर्वेष्वहस्सुते ॥ ५ ॥ तदहः प्रथमं कृत्वामासे प्रस्रवणं गताः ॥ कपिराजेन संगम्य निराशाः कपिकुंज-
राः ॥ ६ ॥ विचित्य तु दिशं पूर्वां यथोक्तां सचिवैः सह ॥ अदृष्ट्वा विनतः सीतामाजगाम महाबलः ॥ ७ ॥ दिशमप्युत्तरां सर्वां विविच्य सम-
हाकपिः ॥ आगतः सह सैन्येन भीतः शतबलिस्तदा ॥ ८ ॥ सुषेणः पश्चिमामाशां विविच्य सह वानरैः ॥ समेत्यमासे पूर्णं तु सुग्रीवमुपच-
क्रमे ॥ ९ ॥ तं प्रस्रवणपृष्ठस्थं समासाद्याभिवाद्य च ॥ आसीनं सह रामेण सुग्रीवमिदमब्रुवन् ॥ १० ॥ विचिताः पर्वताः सर्वे वनानि गहना-
नि च ॥ निम्नगाः सागरांताश्च सर्वे जनपदाश्च ये ॥ ११ ॥ गुहाश्च विचिताः सर्वाश्च ते परिकीर्तिताः ॥ विचिताश्च महागुल्मालतावित-
तसंतताः ॥ १२ ॥

गताः पुनर्मासे गते निराशाः सीताऽलाभे प्रस्रवणं गताः ॥ आगताः कपिराजेन संगम्य स्थिता इत्यन्वयः ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ उपचक्रमे प्राप्तः ॥ ९ ॥
॥ १० ॥ सागरांताः सागरमध्यवर्ति द्वीपाः ॥ ११ ॥ लताविततैर्लताप्रतानैः संतताः समंताद्वाप्तास्तादृशमहागुल्मालतागृहविशेषाः ॥ १२ ॥